

Nr umowy: 2018/31/B/ST10/03057

Tytuł: Kriokonity jako wskaźnik zanieczyszczeń antropogenicznych w lodowcach wysokogórskich

Cel projektu

Powszechne występowanie w środowisku pierwiastków radioaktywnych związane jest zarówno z procesami naturalnymi, jak i z działalnością człowieka. Sztuczne radionuklidy powstają w procesach rozszczepienia ciężkich jąder lub aktywacji neutronowej. Większość uwolnień tych radionuklidów do środowiska wiązała się z próbnymi wybuchami jądrowymi, awariami reaktorów jądrowych lub rozpadem satelitów zawierających jądrowe źródła energii. Substancje pochodzenia antropogenicznego (m. in. radionuklidy i metale ciężkie) rozprzestrzeniane są poprzez atmosferę w skali globalnej oraz regionalnej. Zanieczyszczenia te mogą silnie koncentrować się w kriokonitach – nagromadzeniach pyłów i materii organicznej występujących na powierzchni lodowców – stwarzając potencjalne zagrożenie dla lokalnych ekosystemów.

Głównymi celami proponowanych badań są:

- określenie stopnia zanieczyszczenia izotopami sztucznymi (^{137}Cs , $^{238,239+240}\text{Pu}$, ^{241}Am) i naturalnymi (^{210}Pb , ^{226}Ra , ^{232}Th and ^{40}K) oraz metalami śladowymi (Hg, Pb, Cd, As, Cu, Zn, Cr, Ni, Fe, Al) kriokonitów z kilku lokalizacji na półkuli północnej i południowej
- wskazanie źródeł zanieczyszczenia radionuklidami pochodzenia sztucznego poprzez wyznaczenie wartości stosunków izotopowych $^{238}\text{Pu}/^{239+240}\text{Pu}$, $^{241}\text{Am}/^{239+240}\text{Pu}$, $^{239+240}\text{Pu}/^{137}\text{Cs}$ oraz $^{240}\text{Pu}/^{239}\text{Pu}$, $^{206}\text{Pb}/^{207}\text{Pb}$ i $^{208}\text{Pb}/^{206}\text{Pb}$
- zbadanie zależności między zawartością radionuklidów i metali ciężkich w ekosystemach glacialnych a własnościami biologiczno-chemicznymi kriokonitów
- wyniki badań zostaną poddane analizie statystycznej